

Ñe'ẽmondo Joja-joja — Papy Irundy

Py'aguapy Mopyrã ha Hesarái Rembyasy Katu: Marandu Ñehesa'ỹijógui ha Tembíaságui

Jeff Pippenger
2023-08-08

Mávapepa ohekombo'éta arandu, ha mávape oikuaaukáta mbo'epy? Umi ojeheko mbo'eva pytũgui, ha oñemboykéva kamby sykãgui.

Mbo'epy tekotevẽva toĩ mbo'epy ári, mbo'epy ári; línea ári, línea ári; ko'ápe michĩmi, ha upépe michĩmi:

Péro ñe'ẽ pytãndýva ha ambue ñe'ẽme oñe'ẽta ko tetãme. Ha'e he'i vaekue chupekuéra: Kóva hína pe pytu'u ikatuhápe pembopytu'u umi ikane'õvape; ha kóva hína pe ñembopiro'y: upéicharõ jepe, ndojapysakái hañuáicha hikuái.

Ha pe Ñandejára ñe'ẽ oiko hañua chupekuéra tembiapoukapy ári tembiapoukapy, tembiapoukapy ári tembiapoukapy; línea ári línea, línea ári línea; ko'ápe michĩmi, ha pépe michĩmi; hañua hañua oho, ha ho'a hañua hapykuévo, ha hañua oñembyai, ha hañua ojepokuaa ñuhãme, ha hañua ojeguereko. Isaías 28:9–13.

Ko'ã versíkulo Isaías-gui oñe'ẽma heta jeýma Habacuc Táva Kuéra-pe. Ko'ápe tekotevẽnte amokyre'ỹ michĩ hañuáicha, aipe'a hañua peteĩ térã mokõi punto umi versíkulo tenondegua-gui, ambojoapy hañua ñemongeta ko'agaguápe. Ko pasáhe ohechauka peteĩ tavayguakuéra ohasa'ỹva peteĩ jehechapyra, ha'ekuéra “oho, ho'a hapykuévo, oñembyai, ojejopy ñuhãme, ha ojepyhy.” Ha'ekuéra va'ekue peteĩ tavayguakuéra ohasa'ỹva pe jehechapyra rehegua mávape Tupã oha'átava “ombo'e” hañua “oikuaa hañua” pe “arandu” térã pe “doctrina.” Kóva va'ekue peteĩ jehechapyra oñemopyendáva peteĩ jeikuaa okakuaáva rehe; upévore ha'e pe jehechapyraite omboja'óva umi arandu ha umi añáva Daniel kapítulo doce-pe, opa umi maranduhára ningo oñemoĩ peteĩ ñe'ẽme ha ohechauka ko yvy ape ári opa hañua. Daniel doce-pe umi “arandu” oikuaa, ha umi “aña” katu ndoikuaái pe jeikuaa okakuaáva.

Umi tapicha Isaíaspe ojejopykuaa “Ñandejára ñe'ẽ” rupive, ha'e “ndohenduséiva'ekue.” Ha pe “Ñandejára ñe'ẽ” peteĩteiva ha'ekuéra omboykéva, ha upéva oheja va'erãmo'ã ichupekuéra “toikũmby” mba'éichapa okakuaa “arandu”, ha'e pe mbojojaha bíblico omyesakáva mba'éichapa ojemohenda porã va'erã marandu profético rembiasakuekuéra. Umi ho'áva Isaíaspe omboyke pe mbojojaha ohechaukáva, peteĩ rembiasakue profético ojekuaa hañua, tekotevẽha ojeheka pe línea “ko'ápe michĩmi, ha amo michĩmi.” Pe Ñandejára ñe'ẽ omohenoiva pe prueba ha ha'ekuéra omboykéva ha'e pe tembiaporã ojeporavóva línea proféticokuéra ko'águi ha amo gui, ha upéi oñembojoja hañua peteiva umi línea profética rembiasakue ojeporavóva ambue línea profética rembiasakue ndive, oñe'ẽva pe tema peteĩre. Pe tembiapo osẽ porã hañua oñemohenda jave línea ári línea péicha, odepende ojepuru hañua añetehápe umi mbojojaha tee interpretación profética rehegua. Umi mbojojaha, ha'eva “preceptos”, avei tekotevẽ oñembyaty oñondive, ha ojejuhu

“ko’ápe ha amo” Bíblia ryepýpe. Umi kuñataĩ Isaías rehegua ope’áva pe prueba, ojapo upéva hesaráigui pe mba’e ñimportantevéva ndohesarai va’erāmo’ã hikuái, ha upéva ha’e: tembiasakue ojere jey.

“Ndajajái mba’eve ñanemongyhyjéva tenonderãre, ndaha’éiramo ñanderesarái haguére mba’éichapa Ñandejára ñanemboguata kuri, ha Iporombo’ére ñande rembiasakue yma guarépe.” Life Sketches, 196.

Tupã ndaha’ei ñembopy’a apytu’ũ’ỹ rehegua apohára, ha upe añetegua peteĩ pyenda hatáva ha’e kóva: opa proféta oĩva la Biblia-pe omombe’u hína peteĩchaite línea profética. Ndahetái opaite ohecháva umi mba’e oikóva peteĩchaite pe línea-pe, ha katu akóinte ha’e pe línea añoite umi mba’e oikóva rehegua ko yvy paha gotyo. Ha’e umi mba’e oikóva ogueraháva pe gracia rembe’y ñemboty peve, ha upéi umi siete plaga paha, upéva opa Cristo Jeju Mokõiha-pe. Peteĩ proféta rembiasakue ikatu ha’e Tupã tavayguakuéra jeroviapýva rehegua upe línea histórico-pe, ha ambue proféta testimonio katu ikatu ha’e Tupã tavayguakuéra ndijeroviapýva rehegua, térã Estados Unidos, Vaticano, Naciones Unidas, umi comerciantekuéra ko yvy arigua térã Islam rehegua; ha katu akóinte ha’e pe línea añoite.

Malaquías Elías marandu, avei umi marandu ojehechaukáva Apocalipsis capítulos peteĩ, catorce ha dieciocho-pe, ha Daniel once ha doce pegua marandu, ha’e hína pe marandute voi peteĩcha. Opavave ha’e peteĩchante pe línea de historia, péro peteĩteĩ oguereko ijeheguiete imba’eporãitéva ñemoñe’ẽme guarã.

Mba’épaite opavavete ojevavy haña ñehesa’ỹijópe upe marandu ijojaha’ỹva rehe ha’e hína ko añetegua: oñemombe’u hañaante Tupã retãme hi’ãguiete opa mboyve yvyporakuéra oportunidad ojehechakuaa haña. Jaikuaágui pe marandu ijojaha’ỹva tapiate oavisa haña hi’ãguietereiha pe oportunidad ojehechakuaa haña paha, ñahesa’ỹijóta ikatu hañaicha pe ehémplo hesakãvéva pe oportunidad ojehechakuaa hañaante pahápe rehegua oĩva la Bíbliape.

Pe oĩva tekojoja’ỹme, topyta gueteri tekojoja’ỹme; ha pe iky’áva, toiko gueteri ky’ápe; ha pe hekojojáva, toiko gueteri tekojoja hañaicha; ha pe imarangatúva, toñemomarangatu gueteri. Apocalipsis 22:11.

Mbove ára jeha’a rehegua paha oñemombe’u mboyve pe santuario yvateguápe umi ñe’ẽ versíkulo once-pegua rupive, oĩ va’erã peteĩ marandu profético ñemomarangatu haña ijojaha’ỹva pe lívro de Apocalipsis-gui, ojepe’áva Tupã rembiguái pe guarã.

Ha he’i chéve: Ani rembojegaiva’erã ko kuatiañe’ẽ profecía ñe’ẽnguéra; ára niko hi’aguĩma. Oĩva tekojoja’ỹme, ta tekojoja’ỹme gueteri; ha oĩva ky’ápe, ta iky’a gueteri; ha oĩva hekojojáva, ta hekojoja gueteri; ha oĩva marangatúva, ta imarangatu gueteri. Apocalipsis 22:10, 11.

Oĩ va’erã peteĩ marandu profético especial ojehechakuaátava Tupã tavayguakuéra rehe umi siete plaga paha mboyve. Upe “ára oguahẽma” jave, “ko lívro profecía” (Apocalipsis profecía) oñemboty va’ekue ojeipe’ava’erã. Pe profecía añoite Apocalipsis lívrope oñemboty va’ekue ha’e pe profecía umi siete trueno rehegua.

Ha ahecha ambue ángel ipoderoso oguejy yvágagui, oñemonde arái; ha iñakã ári oĩ peteĩ arco iris, hova katu ku kuarahyicha, ha ipy yvyratata rakambyicha: Ha ipope oguereko peteĩ aranduka michĩ ojepe'áva; ha omoĩ ipy akatúa yguasú ári, ha ipy asu yvy ári, Ha osapukái hatã, peteĩ león oñehẽháicha; ha osapukái rire, umi siete trueno omosẽ iñe'ẽnguéra. Ha umi siete trueno omosẽ rire iñe'ẽnguéra, che ahaitaitéma kuri: ha ahendu peteĩ ñe'ẽ yvágagui he'íva chéve, Emoñemboty umi mba'e umi siete trueno he'íva'ekue, ha ani rehai. Apocalipsis 10:1–4.

Yvypóra mboyve oñemboty haña yvypóra rembiporuha ára, “ara hi'aguĩma” jave, ojeipe'áta peteĩ añetegua Biblia-pegua ijojaha'ỹva omohẽñoiva “umi mba'e pya'e hañaicha oikótava”. Pe ánhel ipoderósova Apocalipsis diez-pe oñeñe'ẽva ha'e Jesucristo, osapukaíva peteĩ Leónicha.

“Pe ánhel mbarete ombo'eva Juan-pe ndaha'ei peteĩ ava ambueva Jesucristo-gui. Omoĩvo Ipy akatúa y ári, ha Ipy asu yvy kuivéva ári, ohechauka pe tembiapo Ha'e oja'pova umi escena paha pe ñorairõ guasu Satanás ndive rehegua. Ko ñemohenda he'ise Ipu'akapavẽ ha Ijautorida joguaha'ỹva opa yvy ape ári. Pe ñorairõ oñemombaretevévo ha oiko haña nde'íri haña ára guive ára peve, ha upéicha osegíta umi escena pahápe peve, araka'e umi pytũmby poguýpe oĩva rembiapo katupyry oguahẽta ijyvatevévape. Satanás, ojoajúvo kuimba'e angaipa reheguáva ndive, ombotavýta opa ko yvy ape ha umi iglésia ndojapóivape pe añetegua mborayhu. Péro pe ánhel mbarete ojerure oñeñatendévo hese. Osapukái ñe'ẽ hatãme. Ha'e ohechaukava'erã Iñe'ẽ pu'aka ha Ijautorida umi ojoajúva Satanás ndive oñemoĩ haña añetegua rovái-pe.” The Seventh-day Adventist Bible Commentary, volume 7, 971.

Ipahápe umi “iglésia” “Satanás” ombotavýva oñembotavy pórke ndojapyhýi hikuái pe “añetegua” mborayhu. Pe ñe'ẽ “añetegua” pe pasáhe oĩvape mokõiha Tesalonicenses-pe, pe Ermána White ojehechauka ramoite va'ekuépe, ha'e hína pe ñe'ẽ griega tenondegua ouva pe ñe'ẽ hebrea oñembohasávagui “añetegua” ramo, ha upéva ojejapo mbohapy letra hebregui ha ohechauka Alpha ha Omega. ¿Oĩpa mba'eve evidéncia bíblica pe añetegua ojoajúva pe regla de primera mención rehe, ohechaukáva peteĩ atributo Cristo rekópe, ha'eha pe añetegua ojevohasáva'ỹva ha upéva oguerúva mbotavy guasu?

Ko'ága rojerure peẽme, che pehẽnguekuéra, ñande Ruvicha Jesucristo ou haña rehe, ha ñane aty joa haña hendápe, ani haña pya'e pejeheity pene akãme, téra peñemondýi, taha'e espíritu rupive, téra ñe'ẽ rupive, téra kuatia rupive gua'u orehegui ouva, Cristo ára oguhẽma hañaicha. Ani avave penembotavy mba'eveichavérõ; upe ára ndoumo'ãi oiko mboyve peteĩ jehekýi guasu, ha ojehechauka pe kuimba'e angaipa rehegua, pe ñehundipyra'ỹ; ha'e opu'áva ha omomba'eguasúva ijupe opa mba'e oñembohérava Tupã téra oñemomba'eguasúva ári; upéicha hañaicha ha'e, Tupãramo guáicha, oguapy Tupã róga marangatupe, ohechaukávo ijupe voi ha'eha Tupã. Nda peñemandu'ái piko che aime gueteri rire pene ndive, ha amombe'u hague peẽme ko'ã mba'e? Ha ko'ága peikuaa mba'épa ojoko chupe ikatu hañaicha ojehechauka hi'araitépe. Mba'égui pe ñemimby tembiapo tekoñaña rehegua omba'apóma; peteĩte katu, pe ko'ága ojokóva ojokóta, oñenohẽ peve tapegui. Ha upérõ ojehechaukáta pe Iñaña, upe vaípe Ñandejára ohundítava ijuru pytu rupive, ha omboguepátava ijeju resape rupive; upe ouva Satanás rembiapo rupi, opa pokatu, techaukaha ha hechapyrã japu ndive, ha opa teko joavy ñembohory vaíva ndive umi ohóva ñehundípe guarã, ndojapyhýigui añetegua mborayhu ikatu hañaicha ojesalva. Upéva Tupã omondóta hesekuéra mbotavy mbarete,

oguerovia hañuáicha japúpe; ikatu hañuáicha oñembojovake vaíramo opavave umi ndoguerovíaiva añetépe, síno ovy'áva tekoñañáme. 2 Tesalonicenses 2:1–12.

Ko pasáhe Tesalonicenses-gui oñeñe'ëma heta jey Habacuc Táva-kuérape, upévare ko'ápe rojapóta peteĩ ñe'ëmbyky año. Pe Hermana White ohenóiva “Satanás rembiapo hechapyráva” ha'e Pablo he'íva: “Satanás rembiapo opa pokatu, techaukaha ha mba'e hechapyrã japúva reheve.” Pe tembiapo ñembotavy rehegua Hermana White ha Pablo ohechauka va'ekue oñepyrũ pe léi domingo-guigua Estados Unidos-pe.

“Pe decreto omoañetéva Papado ñemohendakuaa Tupã léi rehe ojejavyhápe, ñane retã ojepe'átaite tekojoja-gui. Protestantismo ombohasávo ipo pe yvykua guasu ári ojapyhývo po poder romano rehe, ombohasávo avei pe itypy guasu ári oñañuã haña po Espiritualismo ndive, ha, ko mbohapy joaju rupi, ñane retã omboykévo mayma principio Ñemoheñóiva rehegua, peteĩ gobierno protestante ha republicano ramo, ha omoívo mba'e'ërã oñemyasãi haña umi japu ha ñembotavy papal rehegua, upérõ ikatúta jaikuaa oñuahëma hague pe ára ojechauka hañuáicha Satanás rembiapo hechapyráva, ha hi'aguĩmaha paha.” Testimonies, volumen 5, 451.

Ko pasáhe Tesalonicensespe ñahesa'ỹijohína, Pablo ohechauka pe pópape, opa ára pahápe, irundy ñe'ë ñambuévape. Pe pópa hína pe “kuimba'e angaipa rehegua”, ha'e pe “ñehundi ra'y”, ha'e pe “teko joja'ỹ ñemimby”, ha pe “Aña”. Pablo ome'ë avei mbovymi ambue techaukaha pe pópape, umi irundy téra ári, he'ígui ñandéve pe pópa, (upérõ guare Pablo rembiapo aja gueteri oútava) “ojechaukátã hi'aravope.”

Pe pápare “oñemoherakuãta itiémpope”, ha kóva hína pe prueba bíblica hesakãvéva, jepe ndaipóriha añónte añetegua bíblica; pe añetegua bíblica hesakãvéva ohechaukáva pe pápare tupão romanopegua ha'eha pe anticristo profecía bíblicape, oñemopyenda siete ñe'ëjoaju ñambuéva ha he'iséva porãiterei oíva la Bíbliape, omombe'úva pe “tiempo” pe papado oreko haña dominio yvy ári, upe “tiempo”ite ymaite guive yvyporakuéra ohenóiva Época de las Tinieblas. La Biblia ohechauka pe pápare pe papado ramo, oikuaaukávo heta jey pe período exacto de “tiempo”, ary 538 guive 1798 peve, upe papado ogovernataha ko yvy. Pablo he'i va'ekue oñemoherakuãtaha itiémpope.

Pablo avei ohechauka ha'eha pe papa upe “opu'áva ha oñembotuicháva opa mba'e oñembohérava Tupã térã oñemomba'eguasúva ári; upéicha rupi, ha'e Tupãramo oguapy Tupã róga guasúpe, ohechaukávo ijupe ha'eha Tupã.” Ambue mba'e apytépe, kóva ohechauka porã pe anticristo marandu ñemombe'u Bíblicopegua ha'eha peteĩ símbolo religioso. Ndaha'ëi peteĩ Hitler, térã peteĩ Alejandro Magno. Kóva omomichĩve pe papa jehechakuaa, ndaha'ëgui añónte peteĩ tirano religioso, ha'e peteĩ tirano religioso he'íva oíha Tupã róga guýpe. Pe anticristo he'i oguapyha pe iglesia cristiana ryepýpe.

Pablo ha Daniel he'iháicha, pe papa oĩ jave ñinglesia cristiana he'íva rehe, ohechauka Satanás rekotee, pe ojepysóva oguapy haña Tupã tróno ári ha oñemomba'eguasú haña opa mba'e ári. Che ha'e Pablo ha Daniel, hetave haña umi komenta Biblia rehegua ohechakuaa rupi, Pablo ohechauka jave peteĩva umi papa rekoharãha ha'eha peteĩ narcisistaite, Pablo peteĩchante ohupyty

hague Daniel ñemombe'úgui pe papa rehegua Daniel arandukápe, capítulo once-pe, upépe Daniel omombe'u:

“Ha mburuvicha ojaopóta hembipotaite he'iháicha; ha omopu'áta ijehe, ha ombotuicháta ijehe opaite tupã ári, ha oñe'êta mba'e hechapyrãva Tupã kuéra Tupã rehe; ha oikoporãta pe pochy ojejapopa peve; mba'érepa upe oñembopy'a mona va'ekue ojejapóta.” Daniel 11:36.

Pablo oñe'êvo pápape oíva tekotevê rei ha omomba'eguasúvare ijehe, omombe'u ambue ñe'ême Daniel versíkulo ha he'i ha'cha pe pápape “oñemoíva ha oñemomba'eguasúva opa mba'e oñembohériva Tupã térã oñemomba'égui; upéicha rupi ha'e, Tupãicha, uguapy Tupã tupaópe, ohechauka hañgua ijehe ha'cha Tupã.” Pe versíkulo Daniel-pe ohechauka hañgua pe papado rekotee avei oñe'ê pe “ára” rehe oñembosako'íva “oikuaauka hañgua” pe papado ha'cha pe anticristo, upépe ohechauka rupi pe papado “oporomoakã porãta” peve pe “pochy” oñembotýramo.

Pe “pochy” opáma 1798-pe; upévare Daniel ko versículo-pe (jepe kóva ndaha'êi umi siete tenda directo peteíva Daniel ha Apocalipsis kuatiakuérape oñemombe'uhápe pe tembiasakue 1260 ary pukukue), upéicharõ jepe ohechauka hañgua directamente pe mbarete papal ha ombohysíi hañgua ojapyhy hague “peteĩ herida omano hañguáicha”, Juan he'iháicha, 1798-pe. Péicha, pe versículo ohechauka pe periodo ojejopyhague pe poguýpe papal opaha, jepe ndohesakãi pe mboy arýpa ipukukue pe iguýpeguare.

Ko pasajépe, Pablo avei ohechauka peteĩ mbarete ojokótava pe papado ani hañgua oguereko pu'aka yvy tuichakue ári año 538-pe, he'ívo umi Tesalonicaguápe, ha'e ohai hañgua chupekuéra, voi oikuaamaha ko añetegua particular. Ha'e omopu'ã porandu: “¿Ndapeñemomandu'ái piko, aikove aja gueteri pene ndive, amombe'u hague peẽme ko'ã mba'e?” Ha'e omomandu'a chupekuéra oikuaamaha hikuái “mba'épa ojoko” (he'iséva, ojokoha) pe papadope peve ha'e “oñemombe'upa hañgua itiepopé.” Pe mbarete oíva tenonde ha ojokóva pe papado ani hañguáicha oguereko pu'aka yvy tuichakue ári, ha'eva'ekue pe mbarete oguerékóva pu'aka yvy tuichakue ári Pablo ohai jave pe kárta. Upéva va'ekue Roma pagana. Pablo ohai kuri Roma pagana “ojeipe'ataha tapegui” ikatu hañguáicha pe papado oguereko pu'aka yvy tuichakue ári.

Ko entendimiento voi ogueraha William Miller-pe ohechakuaa hañgua pe mbarete oñembojechakúva “pe ára ha ára” ramo Daniel arandukápe ha'cha Roma pagana. Adventismo omoneĩ pe ijeheguieteha, ha upévare opaite William Miller entendimiento profético, oñemopyenda hague ñentendimiento rehe Daniel ha Apocalipsis arandukakuéra rehe, ha ko'ã mokõi aranduka oñe'êha umi mokõi mbarete omongu'evape ñehundi rehegua: Roma pagana ha Roma papal. Pe pasáhe Tesalonicenses-pe, Miller, oikuaáma hañgua (opaite protestánte oikuaaháicha hi'árape pe pápaha anticristo); ohechakuaávo Roma pagana ha'cha pe mbarete histórico omotenondéva pe dominio papal-pe, ha Pablo he'i hague Roma pagana oñemboyke va'erãha tenonde hañguáicha pe papado ojupi mboyve ko yvy guapyha ári, upérõ ombojoaju upéva Daniel aranduka ndive ha “pe ára ha ára” rehe, upépe oñemombe'u mbohapy jey “pe ára ha ára” oñemboyke va'erãha pe papado oguereko mboyve ko yvy control. Pablo testimonio rupive Miller ikatu ohecha Roma pagana ha'cha Daniel “pe ára ha ára”, ha upéi ikatu ohechakuaa Daniel rembiapo mokõi mbarete omongu'evaha ñehundi rehegua ha'cha Roma pagana ha Roma papal. Ko añetegua ha'e pe pyenda

pe movimiento millerita rehegua. Adventismo añetehápe omboyke Miller rembiapo ko árape, ha upéicharõ jepe oikuaa gueteri ko jehecharamo Miller omboguata haguéicha iñentendimiento “pe ára ha ára” rehe Daniel-pe ohechauhaka pe mbarete Pablo he’íva “ojokóva” pe mbarete papal pu’aka haña pe ojegueroa peve ha’cha Roma pagana, ha’cha pe análisis hekopeteva Miller pensamiento rehe ko’ã mba’ére.

“mba’e ára ha ára” rehegua añetegua Daniel kuantiañe’ême ojehechauka haña Roma pagána ramo, ha upéva oho haña mboyve pe mburuvicha guasu Roma papal rehegua, Daniel ohechauka va’ekue ñehundi ñanembojarúvaramo, Miller ikatu upérõ ohechakuaa umi ára profétika ojoajúva umi rréino kuéra rehe Ñandejára Ñe’ẽ marandu profétikape; ha iñakã ojepe’ávo ko’ã ñe’ẽporã rehe, ombyaty peteĩ aty añetegua rehegua ohechaukáva Adventismo pyendakuéra. Umi añetegua oñemoĩ porã mokõi tabla ári umi kartá 1843 ha 1850 gua pionero-kuéra rehegua. Umi añetegua ha’e Adventismo pyenda, ha oñemopyenda “ára” jeikuaa rehe. Pe tembiasakue araka’épa oñemoĩkuri umi pyenda hina peteĩ ñe’ẽrã iñimportanteva Habacuc Táva-kuéra rehe.

Mba’e noñemombe’úiva Habacuc Táva’ikuépe ha’e hina umi fundamento oñemopyendáva’ekue aravo ári ojapo hague peteĩ estructura ome’ẽva pe jehecha tekotevẽva pe generaciõn paha oikuaa haña oĩ hague añetegua oñerrepresentáva umi fundamento ramo. Oĩ va’ekue peteĩ añetegua peteĩha ha’ẽva pe ita peteĩhaite oñemoĩva’ekue pe fundamentope, péro “pe ára ha ára” Daniel arandukápe ndaha’ẽi va’ekue Miller rembiasakue peteĩha. Pe añetegua oikótava pe ita peteĩha pe fundamentope Miller oñemopu’áva’ekue omopu’ã haña ha’e va’ekue “umi siete tiempo” Levítico 26-pe, péro pe añetegua “pe ára ha ára” rehe’ỹ, Miller ndohechakuaáimo’ãikuri pe estructura profética tekotevẽva chupe ohechakuaa haña ikatu hañaúicha opresenta pe ánhel peteĩha marandu. Iestructura omoĩva’ekue pe profesía mokõi mbarete ombyaíva jehechaukápe. Miller oñe’ẽva’ekue dragón rehe (Roma pagana) ha pe mymba rehe (pe papado). Pe ánhel mbohapyha oñe’ẽ dragón rehe (Naciones Unidas), pe mymba rehe (pe papado), ha pe maranduhára japu rehe (Estados Unidos).

Peteĩ tapicha omoneĩmba ramo, ndaha’ẽi peteĩ parte año, ha katu opaite ára marandu profétiko umi Millerita omoĩva’ekue mokõi ta’anga marangatu pionérope, upéicharõ tekotevẽta ojeporeka umi añeteguáre ijehegui voi. Mba’éicha piko ikatúta remoneĩ, nde ndehechakuaa’ỹre raẽ? Umi tapicha ojeporekávape umi añetegua ypykuére, ojapóramo umi añetegua chuguikuéra voi peteĩ tembiapo tee oñehesa’ỹijóva’erã ha ojehechava’erã, ha upéi omoneĩmba ramo opaite umi añetegua, upéicharõ omopu’ã hikuái ita guasu ári ha ndaha’ẽi yvyku’i ári.

“Umi oĩva Tupã ñangarekohára ramo Sión murálla ári toiko kuimba’e ikatúva ohecha mba’e vai oñemboja haña tavayguakuérape renondépe, kuimba’e ikatúva omboyke ha ombojoavy añetegua ha jejavy, tekojoja ha tekojoja’ỹ.”

“Pe ñemomrandu ouma: Mba’eve ndojehejamo’ãi oike haña omyengovia haña pe jerovia rapykuepy ñamopu’ã hague hi’ári ñañepyrũ guive pe marandu ou ypy guive ary 1842, 1843 ha 1844-pe. Che aimekuri ko marandúpe, ha upe guive aime ñembo’y hañaúicha yvy ape ári renondépe, añete haña pe tesape Tupã ome’ẽ va’ekue oréve. Ndorojaposéi roipe’a ore py pe plataforma ári oñemoĩ hague, ára ha ára roheka aja Ñandejárape ñembo’e kyre’ỹme, roheka haña tesape. ¿Peimo’ã piko ikatu hañaúicha aheja rei pe tesape Tupã ome’ẽ va’ekue chéve?

Upéva oikova'erã Araka'evegua Ita Guasúicha. Upéva chemoguata hína pe ome'ẽ hague guive." Review and Herald, 14 de abril de 1903.

Umi ohendu hañuaícha ohesa'ỹijóvo umi marandu ára rehegua oíva historia Millerita-pe, tekotevẽ ojejapo pe jehecha umi período histórico rehe, umi oñerrepresentáva umi marandu ára reheguápe. Kóva he'ise pe tembiapo ojehechauka hañuaícha umi mba'e oikóva peteĩ línea de tiempo ári. Peteĩ temimbo'e marandu rehegua oguahẽvo pe nivel de investigación-pe, ha upépe oma'ẽ haña ko'ã período profético rehe, umi Milleritakuéra oikuaa va'ekue la Biblia-gui ha upéi ojehechauka porã va'ekue registro histórico rupive, oíta peteĩ tenda ohechakuaa hañuápe pe historia oíva pe marandu ára rehegua ñepyrũme, simbólicamente ohechauka haña pe historia oíva pe marandu peteĩchagua paha gotyo. Upe jehecha rupive, pe temimbo'e oikuaa va'erã pe historia ojerejeyha. Ha upe entendimiento oñemopyenda rire, ha'e avei ohecha va'erã Jesús ohechauhaha pe paha pe ñepyrũ rupive.

Ha pe línea profética ohechauka haña arapaha ko yvy ape ári "templo ñemopu'ã" ramo, temimbo'e oikuaava'erã oíha peteĩ itaju pahaite oñemoíva templo ári, pe oñemopu'áva pe cimientito ári. Ha'e ohechakuaava'erã pe cimientito del templo Miller ojeiporu hague ogueru haña tesapepe (upéva orrepresentágui Jesucristo, pórke ndaipóri ambue cimientito ikatúva oñemoí Jesucristo rire), ha'e hague peteĩ cimientito oñemopu'áva ára profético ári. Pórke Jesús omombe'u pe paha oñembojojávo ñepyrũ rehe, temimbo'e ohechava'erã avei pe itaju pahaite, pe ita paha templo rehegua—ojoguava'erãha pe cimientito. Pe cimientito del templo Miller-pe ñuarã ha'e va'ekue ára profético, ha katu pe cimientito upéicharõ jepe ha'e va'ekue Jesucristo.

Tupã ñeme'ẽ porãme, cheme oñeme'ẽ va'ekue he'iháicha, peteĩ apohare arandu ramo, amoĩ va'ekue pe pyenda, ha ambue omopu'ã hi'ári. Péro tañangareko peteĩteĩ mba'eichapa omopu'ã hi'ári. Ndaipóri niko avave ikatúva omoĩ ambue pyenda pe oñemoĩmava rangue, upéva hína Jesucristo. 1 Corintios 3:10, 11.

Pablo ohechauka hembiaipoha ramo peteĩ tupaópe omopu'áva, ha'e omoĩ hague ipyenda térã iñepyrũmby. Ha'e va'ekue apóstol umi gentil-kuérape guarã, ha ojeiporu haña omoĩ haña iglesia cristiana pyenda. Pe jehaipe peteĩme avei Pablo hechauka ñande retekuéra ha'eha Espíritu Santo róga. Oĩ avei Salomón tupaó ha pe tabernákulo desierto-gua, opavave oguerékova ipyenda, ha umíva opavave ojerepresenta Jesucristo ramo. Pe pyenda Miller ojeiporu hague omopu'ã haña ha'e pe tupaó Adventismo-gua, ha upe tupaó pyenda añetehápe ha'e Jesucristo; hákatu, peteĩ sentido iporãévape, ha'e pe tupaó oñemopu'áva mba'e oguerékova naturaleza espiritual ha profética reheve.

Upéva pe ita apytépe oñemoíva'erãva tekotevẽ avei ha'e Jesucristo, ha katu pe ita apytépe oñemoíva'erãva tekotevẽ avei oguereko peteĩ norma profética yvatevéva; Miller oñeme'ẽgui chupe peteĩ aty norma rehegua, upépe oíva pe norma tenondegua umi Millerita-kuéra rembiguápe, ha'éva pe principio "año peteĩ ára-rã". Upe norma'ỹre ndaipóri arandu haña profecía aravo rehegua, ha upéva ndaipóri avei fundamento. Tekotevẽ oĩ peteĩ mba'e ojoguáva ipahápe, ohechaukáva Jesucristo-pe (pe Fundamento), ha upéva ha'eva'erã peteĩ norma tenondegua peteĩ aty norma rehegua ryepýpe, omoheñoíva pe Revelación Jesucristo rehegua. Pe norma ha'e, añetehápe, pe

norma “ñe’ëpy peteĩha” rehegua, ohechaukáva pe tekome’ë Cristo rekopegua ombojehechaukáva ipaha ñepyrũmby guive.

2 Tesalonicenses-pe umi nohenduséiva pe añetegua mborayhu ikatu hañuáicha ojesalva, omboyke pe añetegua ojehechaukaháicha pe ñe’ë griego rupive oúva pe ñe’ë hebreo-gui, oñemoheñoiva mbohapy letra rupive ha oñembohasáva “añetegua” ramo pe Antiguo Testamento-pe. Pe aty ohupytyva pe mbotavy guasu, ojerovia rupi peteĩ japu rehe, ndoipotái va’ekue ojevy umi tape yma guarépe, Adventismo pyendakuérape, ojehechaukaháicha umi mokõi kuatia marangaturé. Upévore, pe jehasa’ë ñahesa’ỹijóvape yma guive he’i:

“Pe ánhel mbarete oporombo’éva’ekue Juánpe ndaha’ei ambue tapicha peteĩha Jesucristo-gui. Omoĩvo Ipy akatúa y ári, ha Ipy asu yvy pirúpe, ohechauka pe tembiapo Ha’e oja póva pe ñorairõ guasu Satanás ndive pahaite gotyo. Ko ñemoĩ he’ise Ipu’aka ha Ijapoukapy yvóra tuichakue ári. Pe ñorairõ ojepytao ha imbareteve ohóvo ára rire ára, ha péicha osegíta pe pahaite peve, ára pe pytũmbýpe omba’apóva rembiapo arandu oguahẽtahápe ijyvatévape. Satanás, oñondivepa kuimba’e heko vaíndive, ombotavýta opa ko yvy ha umi tupao ndohayhúiva pe añetegua mborayhu. Péro pe ánhel mbarete ojerure oñeñatende hese. Osapukái hatã. Ha’e ohechaukátava Iñe’ë pu’aka ha Ijapoukapy umi oñemojoajúva Satanás ndive oñemoĩ haña añetegua rehe.” The Seventh-day Adventist Bible Commentary, volume 7, 971.

Ko pasáhe mboyveguápe, “umi iglésia oguerohory’ỹva pe añetegua mborayhu” ha’e Daniel ha Mateo-pe ojehechaukáva umi kuñataĩ aña ha itavyva, ha Amós 8:12 ohechauka umíva oñepyrũtaha oheka Tupã ñe’ẽmondo paha ñemomarandu, ha upérõma ikatupyryma. Hi’arive, hi’aratéma, pórke oguerovia peteĩ japu Adventismo rapykuere rehegua. Adventismo oñepyrũ raẽ okaru upe japúpe ary 1863-pe, ha upéguive opa mba’e oguejy meme vai gotyo.

Che ajahíta aikóvo ahaivaite peteĩ mba’e che remiandu añaõnte, amombe’urõ guare; ha katu, mba’e tesape profético pyahu piko oñemoinge Adventismo ary 1863 guive? Ellen White he’i Jones ha Waggoner kuéra marandu 1888 guáre, upéva hague pe marandu ha’e oikuaaukáva’ekue heta arýma. Ikuéra marandu ikatu ojuhendu ra’e Adventismogui peteĩ mba’e pyahu ha omondýiva ramo ary 1888-pe, ha katu upe pyahukue ha upe ñemondýi ndoúi peteĩ marandu pyahu rupi, síno peteĩ ára pukukue oúva tesapirãngue rupi oúva’ekue Tupã tavayguakuéra ári ary 1863 guive.

Ellen White ohechakuaa Adventismo oĩha pe condición Laodiceaguape 1863 mboyve, upévore Laodicea rekove yvyra’ỹ oikéva hína Adventismo ári oĩmava’ekue 1863 mboyve; ha 1863-pe pe iglesia oficialmente omboyke pe añetegua rehegua umi “siete tiempos” Levítico veintiséis-peguáre, ha upéva voi hína pe primera “profecía de tiempo” Miller ojuhu vaekue. Ndaipóri araka’eve mba’eve tesape profético osẽva’ekue Adventismo ary 1863 guive! ¿Mba’épa oñemoambue?

Pe itaipykue peteĩva templo pyenda rehegua, oñemopu’ãva aravo profético ári ha ohechaukáva Jesucristope, oñemboyke Adventismo rupive ary 1863-pe. Pe itá peteĩha omoĩva Miller templo pyendápe, oñemopyendáva aravo ári, ojehechaukaháicha Daniel-pe Cristo rupive, ombohováiva ijupe Palmoni ramo, pe “papaha hechapyrãva”, oñembotove ha oñemboyke. Pe itá peteĩhaite Miller ojuhúva...

“Oipyhyvo haũa pe profesía ita ojeheja va’ekuére, Cristo oñe’ẽkuri peteĩ mba’e oikova’ekue añetẽvare Israel rembiasápe. Upéva ojoajúkuri pe templo peteĩha ñemopu’ã rehe. Jepémo upéva oguerékókuri peteĩ aplicaci3n especial Cristo yvype eju peteĩha jave, ha oikova’erākuri omoingove mbarete haũa umi hudío, oguereko avei peteĩ porombo’e ñandéve ġuarã. Oñemopu’ārō guare Salom3n templo, umi ita tuichaitereíva ojeoporútava murallakuérape ha cimientope oñembosako’ipaite va’ekue cantera-pe; ha oguerúma rire umíva pe lugar oñemopu’āháme, ndaikatúikuri ojeporu hesekuéra mba’eveichagua tembiporu; umi omba’apóva rembiapo ha’énte va’erākuri omoĩ umíva hendápe. Oñeporúvo haũa cimientope, ojeguerúkuri peteĩ ita ijojaha’ỹva itúichape ha iñemohendápe; péro umi omba’apóva ndojuhúikuri chupe henda, ha noñemoneĩséi chupe. Ijetu’ueterẽi va’ekue chupekuéra, opytārō guare upépe ojeporu’ỹre, ombotavy haũa tape. Heta tiẽmpore opytākuri ha’e peteĩ ita ojehejava’ekue. Péro umi omopu’áva oġuahẽvo pe ángulo principal ñemoĩme, oheka arekuri haũa peteĩ ita tuicha ha mbarete porãva, ha iporã haġuáicha pe forma rehegua, ikatu haġuáicha omoĩ upe tendaitépe, ha ogueropu’aka haũa pe pohýi guasu opytátava hi’ári. Ojapóramo hikuái peteĩ poravo arandu’ỹva ko tenda iñimportanteva rehe, ikatu haġuáicha oñemoĩ peligro-pe pe óga tuichakue jerovia. Tekotevẽkuri ojuhu hikuái peteĩ ita ikatúva oñemoĩ haũa pe kuarahy, yro’ysã ha ama guasu mbarete rova. Heta ita ojeoporavókuri opaichagua ára rupi, péro pe pohýi tuichaitereíva ipohýiva’ekue hesekuéra ojapo haũa toso ha oñembyaipa haũa. Ambuekuéra katu ndaikatúikuri ogueropu’aka pe prueba umi ára jerovia’ỹva pya’e oikóva vyty ha ara rehegua renondépe. Ipahápe katu ojehechakuaa upe ita ymaite guive ojeheja va’ekue. Oikókuri vyty, kuarahy ha ama guasu poguýpe, ha ndohechaukáni ni michĩmi peteĩ kyhyje tẽrã pa’ũ. Umi omopu’áva ohechajey upe ita. Ohasákuri opa prueba peteĩnte’ỹre. Ikatúramo ogueropu’aka pe prueba pohýi hatãva, he’i hikuái omoneĩtaha chupe haũa ita esquina principal-rã. Ojejapo pe prueba. Pe ita oñemoneĩ, ojegeraha pe tenda oñemohenda haġuáme, ha ojejuhu okẽ porãhaiteha upe tendápe. Isaíaspe, visi3n profética-pe, ojehechaukákuri ko ita ha’eha Cristo símbolo. Ha’e he’i:

“‘Pemomarangatu Ñandejára ipu’akapáva voi; ha Ha’e toiko pene kyhyjerã, ha Ha’e toiko pene mongyhyjerã. Ha’e haũa pehendaguasu; hákatu mokõivéva Israel róga peguarã itá oñepysangaháva ha itá omoñepysangáva ramo, ñuhã ha ñu haũa Jerusalén oikóvape ġuarã. Ha heta ijapyteguágui oñepysangáta, ho’áta, oñembyaíta, oñeñuhãta ha ojegeraháta.’ Ojegeraha rupi marandu añaetegua jehecháramo pe ñepyrũvérõpe, maranduhára ohecha Cristo oguerahataha jehasa asy ha ñeha’ã, ha umíva rehe pe ita tuichavéva tupaópe Salom3n omopu’áva oñemongakuaa vaekue ha’e hína techaukaha marandu añaeteguáva. ‘Upévale kóicha he’i Ñandejára Tupã: Péina ápe, amoĩ Siónpe peteĩ ita pyenda-rã, ita ojehechapyre, ita joapy renda hepyetereíva, pyenda ańete haũa: pe ojeroviáva ndopyta mo’ãi pya’e haġuáicha.’ Isaías 8:13–15; 28:16.”

“Arandu’ỹ opa’ỹvape, Tupã oiporavo pe ita pyenda guasu, ha ha’e voi omoĩ. Henói chupe ‘peteĩ pyenda añetete haũa’. Ko yvy tuichakue ikatu omoĩ hi’ári hembiapo pohýi ha iñembyasykuéra; ha’e ikatu ogueropu’aka opavave umíva. Tekorosã guasúpe ikatu omopu’ã hi’ári. Cristo ha’e peteĩ ‘ita oñeha’ãmava’. Umi ojeroviáva hese, ha’e araka’eve ndohejamo’ãi. Ha’e ogueropu’aka opaite ñeha’ã. Ogüero’a Adán angaipa pohýi, ha avei heñói rirekuéra angaipa, ha osẽ hetaitewe ipu’akáva ramo tekove vai pu’akakuéragui. Ogüero’a umi mba’e pohýi oñemombo va’ekue hi’ári opaite angaipágui oñembyasýva rupi. Cristo-pe pe korasõ

ojejavy va'ekue ojuhu pytu'u. Ha'e hína pe pyenda añetete haña. Opa umi oja póva chugui ijeroviaha opytu'u tekoroña perfectope."

"Isaías profecía pe, Cristo oñemombe'u haña peteĩ fundamento añetete haña ha avei peteĩ ita ñepysyrõrã. Apóstol Pedro, ohaívo Espíritu Santo ñe'inspiración rupive, hesakã porã ohechauka mávape ñuarãpa Cristo ha'e peteĩ ita fundamento, ha mávape ñuarãpa peteĩ ita ñepysyrõrã:

"Pehecháramo pe'ẽma hague Ñandejára ipy'aporãha. Ha peju haña Hendápe, peteĩ ita oikovéva ramo, yvypóra kuéra omboyke va'ekue, ha katu Tupã oiporavo va'ekue ha hepyetereíva; peẽ avei, ita oikovévaicha, peñemopu'ã peteĩ óga espiritual ramo, peteĩ saserdócio marangatu ramo, haña peikuave'ẽ haña sacrificio espiritual, Tupã oguerohorýva Jesucristo rupive. Upévore avei Ñandejára Ñe'ẽme ojehai: Péina ápe, amoĩ Siónpe peteĩ ita akã yképeguarã, poravopyre, hepyetereíva; ha pe ogueroviáva Hese noñemotĩmo'ãi. Upévore peẽ pe ogueroviáva guarã, Ha'e ipy'aguasueterei; ha umi naiñe'ẽrendúiva guarã katu, pe ita umi óga mopu'ãhára omboyke va'ekue, upeva'e oiko pe ita akã yképeguarã, ha peteĩ ita ñepysangaha, ha peteĩ ita guasu omoñepysangáva, umi oñepysangáva ñe'ẽ rehe, naiñe'ẽrendúgui.' 1 Pedro 2:3-8.

"Umi ogueroviávape ñuarã, Cristo ha'e pe cimientito seguro. Ko'áva hína umi ho'áva ita guasu ári ha oñembyai. Ko'ápe ojehechauka ñemoĩ Cristo poguýpe ha jerovia Hese. Ho'a pe Ita guasu ári ha oñembyai haña niko he'ise ñandejehegui ñañemomombyry ñande tekojoja ñandejeheguínte va, ha jahávo Cristo rendápe mitã michíva ñemomirĩ reheve, ñañembyasyvo ñane rembiapo vai rehe, ha jajeroviávo I mborayhu oporoperdonávare. Ha péicha avei, jerovia ha ñe'ẽrendúpe rupive, ñamopu'ã Cristo ári ñande cimientito ramo."

"Ko ita ári ko ita oikovéva, judío-kuéra ha gentil-kuéra peteĩcha ikatu omopu'ã. Kóva hína pe peteĩ aõnte tekopyta ikatuhápe ñamopu'ã jerovia haña. Ijapyra'yeterei opavavépe ñuarã, ha imbareteeterei ogueropu'aka haña ko yvy tuichakue pohýi ha mba'e pohyiete. Ha joaju rupive Cristo ndive, pe ita oikovéva ndive, opavave omopu'áva ko tekopyta ári oiko avei itakuéra oikovéva ramo. Heta tapicha ijeheguínte oñeha'ã rupi oñekytĩ, oñembojojapa, ha oñembopora; hákatu ndaikatúi oiko 'itakuéra oikovéva' ramo, ndojoajúigui Cristo rehe. Ko joaju'yre, avave ndaikatúi ojesalva. Cristo rekove ñandepype'yre, ndaikatúi ñamopu'ã ñande rapykuere jere haña ñemo'ã ñemongu'e ryapu renondépe. Ñane py'a guasu opa'yva rehegua oñemopyenda ñamopu'ãramo pe tekopyta katupyry ári. Heta tapicha ko árape omopu'ã hína tekopyta oñeha'ã'yre gueteri ári. Oky vove, ha ama guasu ipochy vove, ha ysyry guasu oguahẽ vove, hógá ho'áta, ndopytáigui oñemopyenda pe Ita Guasu opa'yva ári, pe esquina guasu Cristo Jesús rehe."

"Pe ñe'ẽre oñepysangávape, iñe'ẽrendu'y rupi,' Cristo ha'e peteĩ ita oñepysangaháva. Ha katu, 'pe ita umi omopu'áva omombo va'ekue, upevaite oiko akã ita joguaha rehegua.' Pe ita oñemboyke va'ekuéicha, Cristo avei, Hembiaipo ko yvy ariguápe, ogueropu'aka va'ekue ñembotavy ha ñembohory vai. Ha'e niko 'oñembohory ha oñemboyke yvypórakuéra apytépe; peteĩ kuimba'e mba'asy rehegua ha oikuaa poráva ñembyasy: ... oñembohory hese, ha ñande ndajajapói mba'eve hese.' Isaías 53:3. Péro hi'aguĩma kuri pe ára oñembojeroviaguasútaha hese. Omano va'ekue apytégui ojepu'ávo, ojekuaaukáta 'Tupã Ra'y pokatu reheve.' Romanos

1:4. Ijeju mokõihápe ojehechaukáta yvága ha yvy Ruvicha ramo. Umi ko'ága oíva hína ojukátarõ hañua chupe kurusúre, oikuaáta hikuái iguasuha. Arapy tuichakue renondépe, pe ita ñemboyke va'ekue oikóta akã ita joguaha rehegua.”

“Ha opa mávape ho'áva, omongu'íta chupe kuimbápe.” Umi tetãygua omboykéva'ekue Cristo pya'eite ohecháta iva'ekue itáva ha itetã ñehundipaiteha. Ñemomba'eguasú ñembyaíta ha isarambíta yvytímboicha yvytu renondépe. Ha mba'épa pe ohundíva umi judío? Upéva hína pe ita guasu, hi'ári oikóramo'ã hikuái, va'erãmo'ã kuri chupekuéra ijeroviaha ha ñemo'ãrã. Ñandejára porãite ñemboykéva, tekojoja ñemomombyrýva, poriahuvereko ñembotovéva hína pe ohundíva. Yvypóra ñemoi Ñandejára rehe ñemoi hañuaicha, ha opa mba'e va'ekue ohupyty hañuaicha ñesalvasión, ojere chupekuéra hañua ñehundirõ. Opa mba'e Ñandejára omoíva'ekue tekove rehehápe, ha'ekuéra ojuhu omboguataha omanóme. Umi judío ojukávo Cristo, upépe oíke avei Jerusalén ñehundi. Tuguy ñeñohéva'ekue Calvario-pe hína pe pohýi omboguejýva chupekuéra ñehundípe ko yvy arapyte guarã ha pe arapy oútavape guarã. Péicha avei oikóta pe ára paha guasúpe, huisio ho'áramo umi omboykéva Ñandejára grásia. Cristo, ha'e va'ekue chupekuéra hañua ita omoñepysangáva, upéramo ojehechaukáta chupekuéra yvyty ojepy'ajováva ramo. Ijova mimbipa, umi hekojojávape guarã tekoveva, umi hembiaapo vaívape guarã oikóta tata ohapypáva. Mborayhu ñembotovéva rupi, grásia ñemboykéva rupi, pe angaipóra ñehundíta.

“Hetaiterei techapyrã ha ñemoñe'ẽ mbarete jevy jevýpe, Jesús ohechauka mba'épa oikóta umi judío ñembotovévo Tupã Ra'y. Ko'ã ñe'ẽme Ha'e ñe'ẽkuri opa umi tapichápe, opa ára pukukue, ndojapyhýiséivape Chupe Ijára'yhára ramo. Mayma ñemoñe'ẽ mbarete ha'e hañua chupekuéra guarã. Tupaópe ñembojaíva'ekue ky'áre, pe ta'ýra naiñe'ẽrendúiva, umi ñemitýhára japu, umi omopu'áva jeguaru'ýme, oguereko ijojaha peteĩteĩ angaipa apohára rekove rembiasakuepe. Noñembyasy ha noñemoambuéiramo, pe jehundi ha'ekuéra ohechaukáva'ekue peteitechaukaha ramo, upéva toúta hese.” Desire of Ages, 597–600.

Péva ñambosaraita pe artíkulo oútavape.